

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อ การดำเนินการกิจกรรมของกลุ่มสตรี :กรณีศึกษา ศูนย์ฝึกอาชีพบ้านวังชัย ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่นเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าเมืองคัมภีร์ประกอบใดบ้างที่มีส่วนช่วยผลักดันให้กลุ่มสตรีฯ สามารถดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์ฯให้ดำรงอยู่ได้และ เป็นไปอย่างต่อเนื่องซึ่ง เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีส่วนช่วยสมาชิกให้มีรายได้ช่วยเหลือครอบครัวอีกทางหนึ่ง โดยอาศัยเวลาว่างที่สมาชิกมีอยู่ มาก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างรายได้ จนทำให้สมาชิกของกลุ่มฯ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งทั้งสิ้นเป็นผลมาจากสมาชิกรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรม อันก่อให้เกิดการรวมทุน การร่วมกันผลิต ร่วมกันบริหารจัดการ ร่วมกันซื้อวัตถุดิบ ร่วมกันขายผลิตภัณฑ์ร่วมกันรับความรู้จากการเข้ารับการฝึกอบรมจากวิทยากรที่มาให้ความรู้ รวมทั้งการศึกษาดูงานด้วยกัน จนทำให้กลุ่มอยู่ได้ มีสวัสดิการเอื้ออำนวยต่อสมาชิก ทำให้สมาชิกลดรายจ่าย ลดเบียดเบียนหนี้สิน และต่างก็มีเงินออม จึงกล่าวได้ว่าศูนย์ฝึกอาชีพบ้านวังชัยมีความสำคัญช่วยให้การดำรงชีวิตของสมาชิกดีขึ้น และการช่วยพัฒนาสมาชิกของศูนย์ฯให้มีคุณภาพที่สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมหรือชุมชนของตนได้ ดังนั้น การศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินการกิจกรรมของกลุ่มสตรี : กรณีศึกษา ศูนย์ฝึกอาชีพบ้านวังชัย ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จึงเป็นงานที่น่าสนใจและควรให้ความสำคัญเสนอต่อการศึกษา

5.1 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เป็นการศึกษาประวัติของหมู่บ้านและศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินการกิจกรรมของกลุ่มสตรีฯ ในเรื่องภูมิหลังและการพัฒนากลุ่ม องค์ประกอบทางด้าน

เศรษฐกิจองค์ประกอบทางการบริหารและการจัดการด้านการตลาด องค์ประกอบ
การบริหารและการจัดการด้านการผลิต องค์ประกอบด้านสวัสดิการกลุ่ม และ
องค์ประกอบทางด้านเทคนิควิทยาและสภาวะแวดล้อมของสมาชิกกลุ่มฯ

5.2 วิธีดำเนินการศึกษา

1. ในการศึกษาใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแบ่ง
เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 ทำการศึกษาและสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มทั้ง 40 คน

1.2 บุคคลภายนอก ประกอบด้วยผู้นำหมู่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้าน คือผู้นำ
หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 6 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบตำบลวังชัย
ลูกค้ำของกลุ่มฯ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ การสังเกตการณ์แบบไม่มี
ส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด (non - participat observation) การใช้
แนวทางการสัมภาษณ์ (interview guide) การพูดคุยกลุ่มย่อยแบบไม่เป็นทาง
การ (group discussion) การเก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (secondary
data) และจากข้อมูลปฐมภูมิ (primary data)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพตามกรอบแนวคิดที่
ใช้ในการศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา

5.3 ผลการวิจัย

จากการทำการศึกษาประวัติหมู่บ้าน และองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนิน
กิจกรรมของกลุ่มสตรีฯ พอสรุปได้ดังนี้

การศึกษาประวัติหมู่บ้าน ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของ บ้านวังชัย
หมู่ 1, 2 และ 6 นับแต่การเริ่มตั้งหมู่บ้านว่าเริ่มตั้งกันขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2433
หลังจากนั้น ก็ได้พัฒนาหมู่บ้านมาเรื่อยๆ และเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นทาง
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจึงได้แบ่งแยกหมู่บ้านจากเดิม ออกเป็น 3

หมู่บ้าน โดยแยกเป็นบ้านวังชัยหมู่ 2 ออกจากบ้านวังชัยหมู่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2452 และต่อมาแยกบ้านวังชัยหมู่ 6 ออกจากบ้านวังชัยหมู่ 1 อีกเมื่อปี พ.ศ. 2459 โดยใช้ชื่อหมู่บ้านเหมือนกันเพียงแต่มีชื่อหมู่กำกับเท่านั้น ซึ่งทางราชการเรียกหมู่บ้านเหล่านี้ว่า บ้านวังชัยหมู่ที่ 1 บ้านวังชัยหมู่ที่ 2 และบ้านวังชัยหมู่ที่ 6 แต่ถึงแม้จะแยกเป็นสามหมู่บ้านตามแนวทางการปกครองก็ตาม แต่การดำเนินชีวิต ความผูกพัน ความสัมพันธ์ของราษฎรก็ยังคงเหมือนเป็นคนบ้านเดียวกันเช่นเดิม มีวัฒนธรรมอันเดียวกัน มีแหล่งปฏิบัติธรรมคือวัดในหมู่บ้านวัดเดียวกัน คือวัดพิชัยพัฒนาราม การศึกษาของบุตรหลานก็ยังคงเรียนร่วมโรงเรียนเดียวกัน คือโรงเรียนบ้านวังชัย จึงเป็นเหมือนราษฎรบ้านเดียวกันอยู่เช่นเดิม นอกจากนั้นจากการศึกษาทำให้ทราบถึงสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ฝนตกต้องไม่ตามฤดูกาลเกิดความแห้งแล้ง จึงทำให้มีผลต่อการดำเนินชีวิตของราษฎรในปัจจุบัน จากการที่เคยทำการเกษตร ทำนา ทำไร่เป็นอาชีพหลักของราษฎร กลับต้องเปลี่ยนอาชีพมารับจ้างทำงานตามโรงงาน ห้างร้านต่างๆ แทน ซึ่งสภาพการณ์ทั้งหมดของหมู่บ้านเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นแรงผลักดันให้กลุ่มสตรีคิดริเริ่มจัดตั้งกลุ่ม เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยร่วมกันจัดตั้งกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว และจากการที่เป็นคนบ้านเดียวกัน เป็นญาติกัน มีวัฒนธรรมเดียวกัน มีความผูกพันต่อกันมานาน จึงทำให้การรวมกลุ่มเกิดความเหนียวแน่น ซึ่งประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านเหล่านี้มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสตรีฯ นี้ด้วย

การศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มฯ

1. องค์ประกอบทางด้านภูมิหลังและการพัฒนาการของกลุ่มฯ

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน และจากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัย พบว่าองค์ประกอบทางด้านภูมิหลัง และการพัฒนาการของกลุ่มฯ มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มฯ ที่ทำให้กลุ่มฯ ดำเนินกิจกรรมมาได้จนทุกวันนี้ คงเนื่องมาจากองค์ประกอบย่อย ดังต่อไปนี้

การจัดตั้งกลุ่ม เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้าน ที่มีฝีมือในการทอดอาหาร ทำอาหาร และที่สำคัญสมาชิกกลุ่มๆ เป็นแม่บ้านที่รับผิดชอบงานในบ้านเท่านั้น ทั้งนี้โดยใช้เวลาว่างที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ การรวมกลุ่มเป็นการรวมกลุ่มกันเอง แบบไม่เป็นทางการ เพื่อจุดประสงค์ในการหารายได้ช่วยจุนเจือครอบครัว มิได้เกิดจากการที่ทางราชการจัดตั้งขึ้น โดยร่วมกันจัดตั้งกันเองตั้งแต่ปีพ.ศ. 2533

การดำเนินงานกิจกรรมของศูนย์ฯ ดำเนินการในลักษณะ เป็นกลุ่มที่มีการจัดแบ่งหน้าที่เพื่อก่อให้เกิดความเป็นระเบียบ และความคล่องตัวในการทำงาน โดยจัดให้มีประธานศูนย์ฯ รองประธานศูนย์ฯ เภรัญญิก และเลขานุการศูนย์ฯ รวมทั้งสมาชิกทั้งหมดของศูนย์ฯ ก็ร่วมเป็นกรรมการกันทุกคน การดำเนินการทุกอย่างจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ภายานศูนย์ฯ ยังมีการแบ่งกลุ่มย่อยในการดำเนินกิจกรรม มีขั้นตอนการดำเนินงาน มีการวางแผน และนำแผนงานมาใช้ในการปฏิบัติงาน และตรวจสอบติดตามผลการดำเนินกิจกรรมของแต่ละกลุ่มย่อย เพื่อมุ่งประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ เพื่อจะได้พัฒนารายได้ของศูนย์ฯ ให้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ

ความช่วยเหลือทั้งจากภาครัฐและเอกชน ศูนย์ฯได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชน ช่วยให้การสนับสนุนทั้งอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต วิทยากรที่ให้ความรู้ รวมทั้งเงินทุนหมุนเวียนในการจัดซื้อเป็นวัตถุดิบให้ศูนย์ฯ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ศูนย์ฯ ดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

ผู้นำ ผู้นำของศูนย์ฯ มีบทบาทมาก เพราะจากการศึกษาพบว่าผู้นำศูนย์ฯ เป็นคนที่มีความสามารถหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องฝีมือในการผลิต การติดต่อประสานงาน และที่สำคัญเป็นผู้เสียสละ และมีความซื่อสัตย์ต่อการทำงานที่รับผิดชอบ เป็นที่เคารพยำเกรงของเหล่าสมาชิก ซึ่งสมาชิกทุกคนให้การยอมรับในตัวผู้นำกลุ่มทุกคน เพราะจะเห็นได้จากไม่มีปัญหาในเรื่องความไม่ไว้วางใจในการทำงานของผู้นำกลุ่มๆ เกิดขึ้นเลยในศูนย์ฯ ทุกอย่างที่สามารถตรวจสอบได้และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกคน

การมีส่วนร่วม นับว่าศูนย์ฯ แบ่งบทบาทหน้าที่สมาชิกได้ดี ทุกคนสามารถแสดงบทบาทของตนได้อย่างเต็มที่ มีส่วนร่วมในการทำงาน สิ่งเหล่านี้ทำให้สมาชิก

เกิดความสนุกสนานในงาน มีความกระตือรือร้น และสร้างความตื่นตัวในการรับผิดชอบต่อน้ำที่ที่ตนเองมีอยู่

วัตถุประสงค์และ เป้าหมายกลุ่มฯ กลุ่มมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อหารายได้ช่วยครอบครัว อันเป็นวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของสมาชิกทุกคนจึงมีส่วนผลักดันให้ศูนย์ฯ ดำเนินกิจกรรมไปได้เรื่อยๆ

กฎระเบียบ ศูนย์ฯ มีกฎระเบียบที่เป็นข้อตกลงหรือมติของสมาชิกศูนย์ฯ ที่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกคน อันเป็นบรรทัดฐานของศูนย์ฯ

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ความสัมพันธ์ที่สมาชิกมีต่อกันไม่ว่าจะด้วยความ เป็นญาติหรือด้วยความเคารพ ความไว้วางใจ เชื่อใจกัน หรือแม้แต่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในช่วงแห่งการร่วมปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์ฯ ร่วมกัน เหล่านี้ได้สร้างความ กลั้วติดกันแยกกันภายในศูนย์ฯ ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งของการที่ทำให้ศูนย์ฯ มีความเหนียวแน่น

ขนาดของกลุ่ม ขนาดของกลุ่มฯ ที่มีสมาชิกไม่มากจำนวนเพียง 40 คน ง่ายต่อการประสานการร่วมกิจกรรม และที่สำคัญสมาชิกได้ผ่านการคัดเลือกจาก ศูนย์ฯ แล้ว ซึ่งจำนวนสมาชิกนี้พอเหมาะแก่กิจกรรมของศูนย์ฯ ที่ดำเนินการอยู่

การสนับสนุนจากครอบครัวสมาชิก ศูนย์ฯ ดำเนินกิจกรรมมาได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะแรงผลักดันจากครอบครัวของสมาชิก ที่ช่วยสนับสนุนให้สมาชิกมีกำลังใจ มีความสะดวกคล่องตัวในการทำงานที่ศูนย์ฯ

การบริหารการจัดการของสมาชิกกลุ่มฯ เป็นการบริหารแบบธรรมชาติ ที่ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน อย่างเช่นภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินการ โดยสมาชิกทุกคนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มฯ เพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดกันเอาไว้โดยร่วมกันวางแผนในการทำงาน ซึ่งใช้ข้อมูลที่สมาชิกหามาได้ ประกอบกับวัฒนธรรมของผู้บริโภคมาร่วมประกอบการพิจารณาในการวางแผน เพื่อให้การจัดการของกลุ่มฯ ในด้านการผลิต การตลาด การขาย การคิดค้นปรับปรุงผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ ถูกใจผู้บริโภค อีกทั้งยัง ได้มีแนวคิดในการบริหารจัดการกิจกรรมกลุ่มฯ ในเรื่องของการขอความร่วมมือจาก

ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อมาช่วยเหลือกิจกรรมกลุ่มๆไม่ว่าจะเป็นงบประมาณที่จะมาสนับสนุน ความรู้ที่เพิ่มพูนทักษะให้กับสมาชิก เพื่อจะให้กิจกรรมกลุ่มๆก้าวหน้า สมาชิกมีรายได้อย่างต่อเนื่อง และกลุ่มๆจะได้มีสวัสดิการที่พึงจะมีไว้ให้บริการแก่สมาชิกทุกคนตลอดไป

2. องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ

การที่สมาชิกกลุ่มสามารถรวมตัวกันได้และมีความมั่นคง ดำเนินกิจกรรมมาได้อย่างต่อเนื่องจนถึงทุกวันนี้ ส่วนหนึ่งก็คงจะมาจาก สภาวะทางเศรษฐกิจของสมาชิกแต่ละคนที่มีสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากรายได้และผลผลิตจากการร่วมกิจกรรมในศูนย์ฯมีส่วนช่วยเหลืออุปการะครอบครัวสมาชิกเป็นอย่างมาก ซึ่งทั้งนี้เพราะผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯสามารถช่วยลดรายจ่ายของครอบครัวลงได้ เนื่องจากสามารถนำไปใช้ในครัวเรือน ทั้งที่เป็นอาหารและที่เป็นของใช้ประจำวัน ช่วยปลดเปลื้องหนี้สิน โดยนำเงินรายได้จากกิจกรรมไปรวมกับเงินที่หามาได้จากแหล่งอื่นของสมาชิกในครัวเรือน เพื่อชำระหนี้สินซึ่งทำให้นี้สินลดน้อยลงหรือหนี้สินหมดไปจนสมาชิกบางราย และที่สำคัญที่สมาชิกพอใจเป็นอย่างมากก็คือ การมีเงินออมซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มักจะมีเงินออมกันทั้งนั้นอันช่วยแก้ไขปัญหานายามขัดสนให้แก่สมาชิกได้

3. องค์ประกอบทางด้านการบริหารและการจัดการด้านการผลิต

เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่ง ที่ช่วยให้อำนาจกลุ่มดำเนินกิจกรรมมาได้อย่างมั่นคง ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์ฯได้มีการผลิตสินค้าออกสู่ท้องตลาดทำรายได้ให้แก่สมาชิกซึ่งเป็นขวัญและกำลังใจ หรือเป็นแรงกระตุ้นอย่างหนึ่งที่ทำให้สมาชิกร่วมแรง ร่วมใจกัน ทำกิจกรรมภายในศูนย์ฯ เพื่อให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์จำหน่ายได้ในจำนวนมาก สมาชิกก็จำเป็นต้องหาวิธีการที่จะผลิตสินค้าออกสู่ตลาดให้เป็นที่ยอมรับลูกค้า เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตให้สูงขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดกำไรสูงขึ้นตามไปด้วย และส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และมีกำลังใจร่วมกันทำกิจกรรมต่อไปนับว่าเป็นผลจากการบริหารและการจัดการด้านการผลิตของกลุ่มๆ ที่มีประสิทธิภาพ

จากการสัมภาษณ์ถึงวิธีการในการบริหาร และจัดการด้านการผลิตของกลุ่ม

ย่อยต่างๆ ทำให้ทราบขั้นตอนการดำเนินงาน ดังจะขออธิบายตามลำดับดังนี้

การวางแผนการผลิต กลุ่มฯ จัดให้มีการวางแผนการผลิตว่าจะผลิตอะไร จำนวนเท่าใด ขาย ณ ตลาดใด ลูกค้าพอใจในสินค้าในรูปแบบ สี สันอย่างไร เพื่อให้สินค้ามีเพียงพอต่อการจำหน่าย สินค้าไม่ค้างสต็อก ซึ่งการวางแผนการผลิตนี้ สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมช่วยในการหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับรสนิยม ความชอบของผู้บริโภค มาเพื่อพิจารณาประกอบกับแหล่งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ในการที่จะหาข้อสรุปเพื่อการผลิตต่อไป

การจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านการผลิตเกิดขึ้นได้จากความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้ศูนย์ฯ ยังได้รับความช่วยเหลือให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะ เกษกิจ เกษตรอำเภอ น้ำพอง (คุณยุพิน กล้าหาญ) ช่วยให้คำแนะนำด้านการจัดการด้านนี้ด้วย ซึ่งจากข้อมูลความต้องการของลูกค้า และจากคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว นั้น จะช่วยให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพตามที่ลูกค้าต้องการ ผลิตได้ทันตามเวลาที่ลูกค้าต้องการอยากได้ สมาชิกกลุ่มฯ จะต้องหาวิธีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ไปในตัวด้วย และช่วยให้สามารถผลิตสินค้าได้ตามจำนวนที่ลูกค้าต้องการ ทั้งนี้จากการจัดการการผลิตยังผลให้สมาชิกกลุ่มต้องแบ่งหน้าที่การงานกันทำ เพื่องานจะได้รวดเร็ว มีคุณภาพเป็นที่ถูกอกถูกใจลูกค้า

ทุนที่ใช้ในการผลิต กลุ่มฯ ได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้ด้วย เพราะทุนมีส่วนสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถ ในการผลิตผลิตภัณฑ์ออกมาได้หรือไม่ได้ ปริมาณมากน้อยเพียงใด ทุนยังสามารถชี้ให้เห็นถึงกำไรที่จะได้รับว่า ได้มากน้อยเพียงใด เพราะสามารถประมาณออกมาได้จากต้นทุนการผลิตกับราคาขาย และทุนยังเป็นตัวกำหนดราคาขายด้วย และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ทุนที่ใช้ในการผลิตยังช่วยให้ศูนย์ฯ ค้นหาวิธีลดต้นทุนการผลิตให้กับศูนย์ฯ อีกทางหนึ่งด้วย

การคิดค้นปรับปรุงผลิตภัณฑ์ กลุ่มฯ พยายามคิดค้นปรับปรุงผลิตภัณฑ์อันเป็นการดำเนินการ เพื่อให้สนองต่อความต้องการของลูกค้า ซึ่งกลุ่มฯ ใช้วิธีการค้นหาแนวทางการปรับปรุง โดยการรับทราบจากสมาชิก ลูกค้า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง บุคคลอื่นๆ ที่ให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อให้สินค้าขายได้เร็ว ไม่ค้างสต็อก

จนทำให้เสื่อมคุณภาพ

4. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการด้านการตลาด

จากผลการศึกษาเรื่องนี้พบว่า การที่กลุ่มฯ ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มฯ ได้อย่างต่อเนื่อง ก็เพราะกลุ่มฯ รู้จักการบริหารจัดการด้านการตลาด แบบง่ายๆ ตามความคิดอ่านของชาวบ้าน โดยมีขั้นตอนดังนี้

การวางแผน การวางแผนในด้านการตลาด กลุ่มฯ จะใช้การวางแผนโดยการศึกษาหารือกันในกลุ่มสมาชิก โดยอาศัยข้อมูลความนิยมของผู้บริโภค สีสันที่ผู้บริโภคนิยม ราคาที่เหมาะสมกับที่ผู้บริโภคต้องการ การนำไปใช้ของผู้บริโภค และความนิยมของผู้บริโภคแต่ละสถานที่ ทั้งนี้ข้อมูลเหล่านี้ได้มาจาก มีผู้บอกเล่าให้สมาชิกในกลุ่มฯ ทราบ รวมทั้งที่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลด้วย และชาวบ้านที่ไปทำงานต่างถิ่นนำข้อมูลมาบอกเล่าให้สมาชิกได้รับทราบ นำมาประกอบกับประสบการณ์สิ่งที่สมาชิกได้รู้เห็นมาเอง ซึ่งการวางแผนในลักษณะนี้ จะช่วยให้เกิดการตัดสินใจในการผลิตของกลุ่มฯ ได้ดี ซึ่งจะส่งผลถึงปริมาณยอดขาย และปริมาณสินค้าที่จะผลิต เพราะถ้าวางแผนได้ดีสินค้าที่ผลิตออกมาย่อมถูกใจลูกค้าและขายได้จำนวนมาก นั่นก็จะส่งผลให้สมาชิกมีกำลังใจในการดำเนินกิจกรรมและศูนย์ฯ ก็จะดำรงอยู่ ดำเนินกิจกรรมต่อไปอย่างต่อเนื่อง

การกำหนดราคาสินค้า กลุ่มฯ ได้กำหนดราคาสินค้าโดยดูจากราคาสินค้าประเภทเดียวกัน ในท้องตลาดเป็นหลัก เพื่อที่จะให้สินค้าขายได้ และที่สำคัญทางกลุ่มฯ ได้ตั้งราคาทั้งราคาขายปลีกและราคาขายส่ง เพื่อบริการแก่ลูกค้าและสมาชิก พยายามจะกำหนดราคาสินค้าในราคาที่ไม่สูงเกินไป โดยมีเป้าหมายให้ขายสินค้าได้จำนวนมาก ดีกว่าที่จะขายในราคาที่สูงแต่ได้จำนวนน้อย เพราะนั่นหมายถึงกำไรในยอดรวมจะน้อยลงไปด้วย นับว่าเป็นแนวความคิดที่ทันสมัยดีมาก

วิธีการหาตลาดและแหล่งตลาด การหาตลาดของสมาชิกกลุ่มฯ ใช้วิธีง่ายๆ ก็คือ การไปออกร้านตามเทศบาลงานต่างๆ เพื่อให้ผู้บริโภครู้จัก อันจะส่งผลให้เกิดการติดต่อซื้อสินค้าในโอกาสต่อไป หรืออีกทางหนึ่งที่ใช้ในการหาตลาดก็คือ มีการติดต่อร้านค้า และห้างสรรพสินค้าในเขตอำเภอ น้ำพอง และอำเภอใกล้เคียง

รวมทั้งห้างสรรพสินค้าชื่อดังในตัวจังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้มีแหล่งจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น แต่การดำเนินการในเรื่องนี้ก็ยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความช่วยเหลืออยู่เช่นเดิม

วิธีการจำหน่าย จากการที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อการกำหนดราคาสินค้าว่า กลุ่มฯได้กำหนดราคาสินค้าทั้งราคาขายปลีกและราคาขายส่งดังนั้นการจำหน่ายของกลุ่มฯจึงมีการจำหน่ายทั้งการขายปลีกและการขายส่ง

สีสันและรูปร่างของผลผลิต ทางกลุ่มฯได้คำนึงถึง เรื่องนี้เช่นเดียวกับแหล่งผลิตอื่นๆ โดยทางกลุ่มฯใช้ความนิยม (รสนิยม) ของผู้บริโภคเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการเลือกสีสันและรูปร่างของผลิตภัณฑ์

การขยายตลาด กลุ่มฯมีวิธีการขยายตลาดด้วยการออกร้านแสดงสินค้าตามเทศบาลงานต่างๆ เพื่อให้ลูกค้ารู้จัก มีการติดต่อให้ส่วนราชการต่างๆให้การสนับสนุน ช่วยซื้อสินค้าของกลุ่มฯ นอกจากนั้นยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ให้การสนับสนุน โดยการช่วยเผยแพร่กิจกรรมของศูนย์ฯให้บุคคลภายนอกได้รู้จักซึ่งนับเป็นการขยายตลาดแบบง่าย ๆ

5. องค์ประกอบทางเทคนิควิทยาและสภาวะแวดล้อมของสมาชิกกลุ่มฯ

กลุ่มฯได้คำนึงถึงองค์ประกอบด้านนี้ด้วย เพราะมีส่วนช่วยให้กลุ่มฯดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และสินค้าที่ผลิตออกมาเป็นที่ถูกใจตามความต้องการของลูกค้า โดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้เดิมของสมาชิกว่ามียังอะไรก่อนที่ จะเข้าเป็นสมาชิก เทคโนโลยีที่นำมาช่วยกิจกรรม ได้นำเทคโนโลยีอะไรบ้างมาช่วยในการผลิตให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพแต่ประหยัดค่าใช้จ่าย นอกจากนั้น สภาวะแวดล้อมที่มีส่วนสัมพันธ์กับกลุ่มฯที่ส่งผลให้กลุ่มฯดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง นั้นมีอะไรบ้างซึ่งจากการสัมภาษณ์ก็ทราบว่า สภาวะแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มฯ ได้แก่ วัฒนธรรม ทั้งวัฒนธรรมการรับประทานอาหาร การสวมใส่ การอุปโภค บริโภค รวมทั้งบุคคลภายนอกซึ่งได้แก่ ลูกค้า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มาตุงาน ภาครัฐ และภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนมามีส่วนสัมพันธ์กับกลุ่มฯ

6. องค์ประกอบด้านสวัสดิการของกลุ่มฯ

จากการศึกษาองค์ประกอบนี้ทราบว่า สวัสดิการที่กลุ่มฯมีให้ต่อสมาชิกนั้น ได้แก่การที่มีวัตถุประสงค์คือฝ่ายที่เข้าในการทอผ้าให้ยืม และมีเงินกองทุนของศูนย์ฯให้กลุ่มกิจกรรมย่อยได้กู้ยืมไปลงทุน รดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 2 ของเงินที่กู้ยืม หรือจากราคาวัตถุดิบที่ยืม (ฝ่าย) รดยตีราคาตามท้องตลาด เพื่อนำเงินดอกเบี้ยดังกล่าวไปสะสมเป็นเงินกองทุนของกลุ่มฯต่อไป นอกจากนั้นสมาชิกยังได้รับผลตอบแทนการทำงานโดยส่วนแบ่งกำไรคนละเท่าๆกันจากกิจกรรมที่ตนเข้าไปร่วม ยกเว้นการทอผ้าที่สมาชิกจะได้รับเงินกำไรตามจำนวนผ้าที่แต่ละคนทอได้

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มฯ

จากที่ได้ทำการศึกษาพบว่าทั้ง 6 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งมีผลต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มฯดังนี้คือ

การรวมกลุ่มเกิดจากสมาชิกกลุ่มฯ มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างเดียวกัน คือต้องการมีรายได้ช่วยเหลือครอบครัว อันเป็นการแบ่งเบาภาระหนี้สินและค่าใช้จ่ายในครัวเรือนให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง หรืออาจทำให้สมาชิกบางรายมีเงินออมไว้ใช้เมื่อจำเป็น แต่การที่จะทำให้สมาชิกกลุ่มฯมีรายได้มากพอที่จะช่วยเหลือครอบครัวได้นั้น ก็ย่อมต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้าที่ผลิตด้วย ว่าเป็นที่ถูกราคาผู้บริโภครหรือไม่ รวมทั้งเรื่องราคาสินค้าด้วยว่าผู้บริโภครพ้อจากราคาที่กลุ่มฯตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งนั่นก็ขึ้นอยู่กับการจัดการด้านการผลิตและการตลาดของกลุ่มฯเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการด้านการผลิตกลุ่มฯจำต้องใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยเพื่อให้สินค้ามีคุณภาพและช่วยลดต้นทุนการผลิตด้วย นั่นก็ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ ประกอบกับภูมิปัญญาของสมาชิกที่จะนำมาปรับใช้ในงานกิจกรรมของตน และที่สำคัญที่ทำให้กลุ่มฯอยู่ได้จนทุกวันนี้ สาเหตุหนึ่งคงเนื่องมาจากสวัสดิการที่กลุ่มฯมีให้ต่อสมาชิกที่ทำให้กู้ยืมเงินและฝ่ายไปเป็นทุนในการดำเนินกิจกรรม รดยที่สมาชิกไม่ต้องลงทุนเอง นับว่าองค์ประกอบที่ศึกษามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ที่มีส่วนช่วยทำให้กลุ่มฯดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างต่อเนื่อง

5.4 ข้อค้นพบจากการวิจัย

1. การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่ดำรงอยู่ได้ ปัจจัยส่วนใหญ่มิมีส่วนช่วยก็เนื่องมาจาก ความช่วยเหลือจากทางราชการ และภาคเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่ ที่บริษัทเอสอาร์ เอกซ์ซิโพลเรชั่น แอนด์ โพลดักชั่น โรตราซิ่งค์ ได้ให้การสนับสนุน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ น้ำพอง สนับสนุนงบประมาณ 80,000.-บาท ช่วยจัดซื้อผ้าเย็บมาเป็นกองทุนหมุนเวียน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น สร้างที่กระตุกให้จำนวน 10 หลัง สำนักงานเกษตรอำเภอ น้ำพอง จัดงบประมาณ 300,000.-บาทในการจัดทำโครงการเต้าเจี้ยวให้ศูนย์ฯ หน่วยราชการต่างๆ จัดวิทยากรมาฝึกอบรมวิชาชีพให้ เป็นต้น

จึงเห็นว่าทั้งภาคราชการและภาคเอกชน มีส่วนผลักดันให้กลุ่มฯ ดำเนินกิจกรรมอยู่ได้มาจนทุกวันนี้

2. บทบาทของผู้นำ มีส่วนเกื้อกูลการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มฯ เป็นอย่างมาก เพราะหากได้ผู้นำที่ดีมีความสามารถ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ จริงใจต่อหน้าที่ เป็นที่ไว้วางใจและศรัทธาของสมาชิก ย่อมทำให้การบริหารงานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มฯ เป็นไปอย่างคล่องตัว

3. แรงผลักดันสนับสนุนจากครอบครัวของสมาชิก มีส่วนช่วยให้สมาชิกมีกำลังใจ มีความคล่องตัวในการทำงาน ส่งผลให้กิจกรรมของกลุ่มฯ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

และมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการจัดการด้านการผลิต จากการศึกษาพบว่าพื้นฐานความรู้ในการจัดการด้านนี้ สมาชิกยังไม่สั่งทักเท่าที่ควร ซึ่งสาเหตุอาจคงมาจากพื้นฐานความรู้ต่ำ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ อาชีพเป็นแม่บ้าน ความคิดความอ่านคงไม่ทันเท่ากับพ่อค้าทั่วไป จะเห็นได้จากการใช้ชีวิตการจัดการแบบง่ายๆ โดยการหาข้อมูลจากการสอบถามกันเองและจากการดูข่าวทีวีและอ่านหนังสือพิมพ์บ้าง เท่านั้นประกอบกับการจัดการ และที่สำคัญยังพึ่งเจ้าหน้าที่ของทางราชการอยู่ และอีกประเด็นหนึ่งที่ค้นพบจากการวิจัยก็คือ วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตบางอย่างค่อนข้างจะหายาก และ

บางอย่างมีบางฤดู เช่นกระป๋องที่ชำรุดบุลา้าบอง จะมีราคาที่ค่อนข้างสูงหากซื้อจำนวนน้อย ย่อมส่งผลถึงกำไรที่สมาชิกจะได้รับ ว่าแนวทางจะเข้าบางฤดูจะมีน้อยย่อมส่งผลต่อปริมาณของผลิตภัณฑ์ด้วย ถั่วเหลืองก็เช่นกันหากไม่กักตุนไว้ในช่วงราคาถูก ย่อมทำให้ต้นทุนสูงกำไรที่ได้ย่อมลดลง เป็นต้น

5. การบริหารจัดการด้านการตลาด ก็ยังเป็นการอาศัยการออกร้านตามเทศกาล ขายตามร้านค้าที่รู้จักกันและกันบ้าน ถ้าเป็นร้านค้าใหญ่ก็ยังคงต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยเหลืออยู่ จึงทำให้ทราบว่าบริหารจัดการด้านการตลาดของศูนย์ยังไม่ค่อยก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งทางหน่วยงานที่เข้าไปสนับสนุนน่าที่จะมองประเด็นปัญหานี้เรื่องนี้เพื่อช่วยเสริมสร้างกลุ่มฯให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

5.5 ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

1. จากปัญหาที่กลุ่มฯประสบอยู่ในเรื่องการจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านการตลาด เนื่องจากปัญหาประสบการณ์ของสมาชิก ภูมิปัญญาของสมาชิกเป็นตัวบ่งชี้ เห็นควรที่ทางราชการที่เข้าไปสนับสนุน ควรจะได้นำวิชาความรู้ไปช่วยอบรมเผยแพร่ในเรื่องนี้ เพื่อให้สมาชิกมีพัฒนาการทางด้านความคิดดีขึ้น อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานในกลุ่มฯด้วย

2. จากข้อที่ 1. นอกจากจะพัฒนาด้านการให้ความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการด้านการผลิตและด้านการตลาดแล้ว ทางหน่วยงานที่สนับสนุนควรส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินการด้วยตนเองในเรื่องการตลาด โดยการฝึกให้สมาชิกมีความกล้าในการที่จะออกไปติดต่อกับร้านค้า เพื่อจำหน่ายสินค้า ซึ่งขั้นแรกควรนำสมาชิกไปด้วยในการติดต่อกับร้านค้าต่างๆ เพื่อจะได้รู้จักคุ้นเคยในการที่จะติดต่อซื้อขายในโอกาสต่อไป

3. มีการให้การศึกษาดูงานแก่สมาชิกเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกเห็นภาพที่แท้จริงของการดำเนินงานกิจกรรม ของแหล่งกิจกรรมในต่างท้องที่ ที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อจะทำให้สมาชิกเกิดความคิดในการที่จะดัดแปลงพัฒนาให้กลุ่มฯมีความเข้มแข็งมากขึ้น

4. ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมรูปแบบอื่นเพิ่มมากขึ้นจากเดิมโดยเน้นวัตถุดิบที่มีอยู่ในศูนย์ฯหรือที่กลุ่มฯผลิตไว้แล้ว เช่น เพิ่มกิจกรรมการตัดเย็บเสื้อผ้า โดยใช้ผ้าที่ทอในศูนย์ฯเป็นวัตถุดิบต้นทุนในการผลิตจะได้ต่ำลง การทำซีอ้าวจากการหมักเต้าเจี้ยว ซึ่งสามารถพัฒนารูปแบบมาเป็นซีอ้าวได้ เพื่อให้เกิดความหลากหลายในกิจกรรม อันจะทำให้สมาชิกเลือกกิจกรรมทำได้ตลอดปีตามที่ตลาดต้องการ

5. การประชาสัมพันธ์กลุ่มฯ เป็นสิ่งสำคัญซึ่งทางกลุ่มฯควรรักษาความสนใจเพื่อจะได้ขยายวงงานของตนให้มากขึ้น

5.6 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรรักษาความสนใจในกิจกรรมกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคนไปในตัว ประชากรจะได้มีประสิทธิภาพทั้งด้านความคิด ด้านเศรษฐกิจ อันนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกๆด้าน อันเป็นพื้นฐานที่ทางรัฐบาลพึงประสงค์ในการพัฒนาประเทศชาติอยู่แล้ว ทั้งนี้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งได้เน้นการพัฒนาคุณภาพคน เป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ

2. ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านนี้โดยเฉพาะ เพื่อจะได้ช่วยเสริมสร้างกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ และที่สำคัญหน่วยงานนั้นควรมีงบประมาณการที่จะช่วยสนับสนุนกลุ่มฯให้เข้มแข็งได้ ในจำนวนเงินงบประมาณที่มากพอ

3. ควรมีหน่วยงานเสริมจากกระทรวง ทบวง กรมต่างๆที่จะช่วยสนับสนุนหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อสร้างประสิทธิภาพให้กับกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความรู้ให้สมาชิกอ่านออกเขียนได้ ให้มีความคิดที่เปิดกว้าง ช่วยฝึกสอนวิชาชีพ และเทคนิคใหม่ๆให้กับกลุ่ม เป็นต้น แต่ไม่เป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

4. การสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือในเรื่อง เงินทุน อาคารสถานที่ หรือแม้แต่ความรู้ เครื่องมือ

าหม่ ๆ มาช่วยสนับสนุน

5.7 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. น่าจะมีการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ ประกอบกับการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนในทุกๆด้าน ที่จะแสดงให้เห็นถึงกลุ่มๆ ดำเนินกิจกรรมมาได้อย่างต่อเนื่อง เป็นเพราะสาเหตุบ้าง

2. หากจะทำการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพอย่างเดียว น่าจะใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ให้ได้ข้อมูลละเอียดทุกแง่มุม มากกว่านี้ กล่าวคือ น่าจะใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด (participan observation) ซึ่งมีเทคนิคพิเศษในการหาข้อมูล

3. ควรมีการศึกษาทัศนคติของชาวบ้านในชุมชนที่มีต่อกลุ่มกิจกรรมนี้ด้วย

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

เกษร วงษ์ขารุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 123 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2538

คำเปียง แซ่เฮง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 40/2 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2538

จันทา ภักดีเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 108 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2538

ดวงจันทร์ อาสนะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 92-93 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2538

ทอง ธรรมสา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 115 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2538

ทองาบ ศรีก้อม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 151 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2538

ทองออน ศรีชุม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 87/1 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2538

นวนจันทร์ พุมลา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 100 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2538

หนูพิช ราชสีห์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 143 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

นาง แก่นนาคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 8/2 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2538

นวล สุนสุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 8 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2538

หนูคิด พฤกษ์ธาราธิกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 47 บ้านวังชัย หมู่ 2 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2538

เบญจวรรณ อัดทพงศ์พิเชษฐ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ที่บ้านเลขที่ 98 - 99 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2538

บุญจันทร์ ภูมิลา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 43 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2538

บานเย็น บุ่มศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 41 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2538

บุคสา แก้วกันเนตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 46 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2538

บุญมี แพงตาแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 87 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด

ขอนแก่น เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2538

ปิ่น รัชติสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 38 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2538

ประคอง ยศวงษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 1 บ้านวังชัย หมู่ 2 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อ
วันที่ 13 พฤษภาคม 2538

ไพจิตร รัชตะคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 107/1 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2538

พิสมัย อัดทองศัพท์เชษฐ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่
บ้านเลขที่ 97/1 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2538

เพชรมณี เหลาคำควร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 65 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2538

พิกุล มะหันต์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 4 บ้านวังชัย หมู่ 2 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2538

ไพจิตร ละครทิพย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 65/2 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2538

ม้วย ท้าวเทพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 13 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2538

มงคล กกกนกทา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน

เลขที่ 159 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2538

วิสิทธิ์ วงษาภา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 42 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2538

สัททยา นามแสง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 103 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2538

สายทอง อ่อนเหลา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 15 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2538

สุดตา ท้าวเทพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 56 บ้านวังชัย หมู่ 2 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2538

สำราญ เขียวรัมย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 55/2 บ้านวังชัย หมู่ 2 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2538

สำออง หาญชนะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 131/1 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

สำเนียง จันทรฝ่าย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 31 บ้านวังชัย หมู่ 2 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2538

สมบัติ โค้วชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
เลขที่ 44 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2538

สุภนัท แก่นนาคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 35 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2538

สวนสนุก แก่นนาคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 62 บ้านวังชัย หมู่ 2 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2538

สำลี จันทรฝ่าย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 112 บ้านวังชัย หมู่ 6 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2538

สายจันทร์ พุดบุรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 112 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2538

อรทัย ชุมแวงวาปี ผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้าน
เลขที่ 62 บ้านวังชัย หมู่ 2 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2538

อภิญา หลาบหนองแสง ผู้ให้สัมภาษณ์, เสริมเกียรติ เกษมสุข เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่บ้านเลขที่ 134 บ้านวังชัย หมู่ 1 ตำบลวังชัย อำเภอ น้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2538